

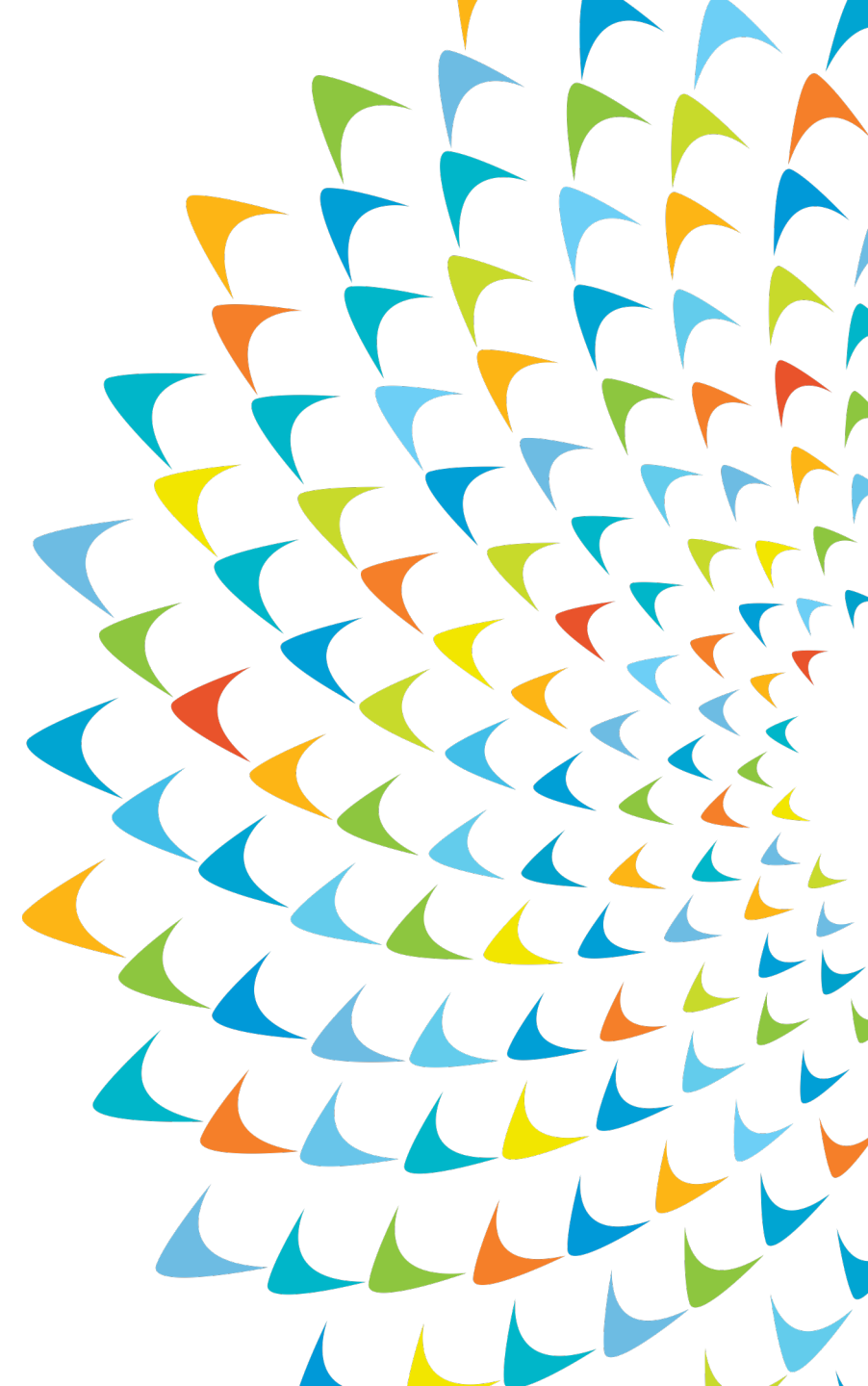
МОНГОЛ УЛСАД ИААН-ИЙН ХӨТӨЛБӨРИЙН ХЭРЭГЖИЛТИЙГ САЙЖРУУЛЖ, ХУРДАСГАХ НЬ

**Итгэмжлэгдсэн аж ахуйн нэгж (ИААН)-
ийн хөтөлбөр сэдэвт танхимын сургалт**

**Хэсэг 8: Судалгааны үр дүнгийн
хэлэлцүүлэг**

Деннис Капистрано Пантасико

2024 оны дөрөвдүгээр сарын 29-30

Тойм

А хэсэг: Арга
зүйн тойм

В хэсэг:
Судалгааны
асуулгын тухай

С хэсэг
2023 оны 7-р
сард
бөглүүлсэн
асуулгын
хураангуй

Д хэсэг
Судалгааны үр
дүнгийн
хэлэлцүүлэг

Е хэсэг
Одоогийн ИААН
хөтөлбөрийг ДГБ-ын
АЮУЛГҮЙ
ХҮРЭЭ/WCO SAFE
Framework-ийн 2021
оны хувилбартай
харьцуулах нь

А хэсэг: Арга зүй

Монгол Улсын Гаалийн байгууллагад ИААН хөтөлбөрийг дэмжиж өгөх цахимжуулалт, хууль эрх зүйн болон техникийн дэд бүтэц ямар түвшинд байгаа талаар санал асуулга явуулсан.

Судалгаа нь тэдний ИААН системийг, хэрэв байгаа бол, 2021 WCO SAFE стандарт харьцуулсан дүнг бий болгоно.

Үнэлгээний тайланд тусгагдсаны

- Итгэмжлэгдсэн түншүүдийн хөнгөлөлт
- баталгаажуулалтын дараах аюулгүй журам, нийлүүлэлтийн сүлжээний аюулгүй байдлын шилдэг туршлагауд, шаардлагатай бол сайт дээр нь баталгаажуулах журам
- Гаалийн байгууллагын сурталчилгааны ажил
- Аюулгүй байдал ба комплайнсын шаардлага
- Зөвшөөрлийн дараах аудит, түдгэлзүүлэх, хүчингүй болгох
- ИААН хөтөлбөрийн үндсэн ойлголтууд
- Гааль-бизнесийн түншлэл ба Гааль-худалдааны зохицуулагчид (ТТА)-ын хамтын ажиллагаа нь ИААН-ийн ашиг тусыг өргөжүүлэхэд чиглэгддэг.
- ТТА болон худалдааны салбарынхантай харилцах
- Цахим худалдааны тээвэрлэлтийн оролцогчдод зориулсан ИААН схем
- ЖДҮ-д зориулсан ИААН схем

А хэсэг: Мэдээлэл цуглуулах

Энэхүү судалгаанд зориулж мэдээлэл цуглуулах ажлыг дараах байдлаар гүйцэтгэв.

- Холбогдох материал, тайланг судлах
- АХБ-ны ИААН-ын баг болон Монголын Гаалийн Ерөнхий Газар (ГЕГ)-тай хамтран зорилтот судалгааны оролцогчдод тараасан.

В хэсэг: Судалгааны асуулгын тухай

- Асуултууд нь Монголын ГЕГ-д 2021 оны АЮУЛГҮЙ БАЙДЛЫН ТОГТОЛЦОО-г дагаж мөрдөх зэрэг ИААН хөтөлбөрөө боловсруулах/удирдахад тулгарч буй өнөөгийн үйл явц, мэдлэг, сорилтуудын талаар илүү төвлөрсөн байв.
- Цаашид авч байх үүднээс, Гаалийн ахлах байцаагч Х.Мөнхзулын өгсөн бөглөгдсөн судалгааны асуулга хуудсыг (2023 оны 7-р сар) Хавсралтад оруулсан.
- 2023 оны 7-р сарын судалгааны зарим асуултыг Монголын гаалийн байгууллагад энэхүү судалгааны асуулгын зарим нэг сэдвээр судалгаа авч, шинэчлэх боломжийг олгох үүднээс дахин асуув.

С хэсэг: 2023 оны 7-р сарын судалгааны хураангуй

- Үүнийг хөгжүүлэх, хэрэгжүүлэх, тогтвортой явуулахад байнгын дэмжлэг, шаардлагатай санхүүжилтийг хангах тал дээр удирдлагын дэмжлэг, тууштай байдал.
- ИААН хөтөлбөрийг боловсруулах, хэрэгжүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэх боломжтой сурталчилгаа, хүрч үйлчлэх хөтөлбөрүүд:
 - 2021 оны ДЭМБ-ын АЮУЛГҮЙ тогтолцооны тухай сургалт, семинар
 - ИААН хөтөлбөр ба эрсдлийн нэгдсэн удирдлагын хамтын ажиллагаа
 - ИААН хөтөлбөрийн бизнесийн тасралтгүй байдал
- CAREC-ийн бусад гишүүн оронтой ИААН хөтөлбөрийн туршилтын төсөлд нэгдэх сонирхолтой байна

С хэсэг: 2023 оны 7-р сарын судалгааны хураангуй

- ИААН хөтөлбөрийг дэмжих цаасгүй худалдааны арга хэмжээнүүдийг аваад эхэлсэн:
 - Худалдаа эрхлэгчид гаалийн мэдүүлгийг цахимаар гаргах
 - Импорт/экспортын зөвшөөрөл, гэрчилгээ, тусгай зөвшөөрлийн цахим өргөдөл гаргах, олгох
 - Агаарын ачааны манифестийг цахим хэлбэрээр ирүүлэх
 - Гарал үүслийн гэрчилгээний цахим өргөдөл
 - Гаалийн татвар/төлбөрийн цахим систем (ХХХ-ийн 7.2-р зүйл)
 - Цахим хэлцэл, гүйлгээний тухай хууль тогтоомж
- ИААН баталгаажуулалтын гаалийн сургалтын модулийг боловсруулж байна

Хэсэг D: Судалгааны үр дүнгийн хэлэлцүүлэг

Огноо	2024 оны 4-р сарын 24
Нэр	Ц.Болор-Эрдэнэ
Агентлаг/алба	Гаалийн ерөнхий газар
Байрлал	Гаалийн ахлах мэргэжилтэн
И-мэйл (шинэчлэлт болон санал хүсэлт)	Имэйл хаягийг өгсөн
Утасны дугаар (заавал биш)	Утасны дугаарыг бас өгсөн

Хэсэг D: Судалгааны үр дүнгийн хэлэлцүүлэг

- Эрсдэлийн удирдлагын хэлтэс нь ИААН хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх үүрэгтэй. Ажлын байрны танилцуулгаас харахад худалдааг хөнгөвчлөх, ИААН хөтөлбөрийг хариуцан ажилладаг 3 гаалийн ажилтантай байна.
- ИААН-ийн удирдлагын порталаас хандаж эсвэл хүсэлт гарган татаж авах боломжтой маягтуудад тушаал тогтоол, өөрийн үнэлгээний асуулга, ИААН товхимол болон сурталчилгааны материалууд зэрэг байна .
- Өөрийгөө үнэлэх асуумжийг сонирхож буй өргөдөл гаргагчид аль хэдийн ашиглаж байна.
- Үнэлгээ, баталгаажуулалтын журам аль хэдийн бий болсон
- Эрсдэлийн удирдлагын хэлтсээс ИААН-ийн үйл ажиллагааны гарын авлагыг боловсруулахыг зорьж байна.
- Баталгаат савны бүрэн бүтэн байдлын стандартуудыг бүгдийг нь хангасан.

Хэсэг E: ИААН хөтөлбөрийг 2021 оны WCO SAFE-тай харьцуулах нь

- ДЭМБ-ын 2021 оны АЮУЛГҮЙ тогтолцоотой нийцэж байгаа эсэхийг үнэлэх
- Олон улсын шилдэг туршлагад нийцсэн, эхний ээлжинд сонгогдсон ААН-ид зориулсан сайн дурын гэрчилгээ олгох хөтөлбөрийг бий болгох. Олон улсын нийлүүлэлтийн сүлжээн дэх тодорхой ААН нийтлүүлтийн сүлжээний аюулгүй байдлыг нэмэгдүүлэхийн тулд хүлээн зөвшөөрөгдсөн хяналтын арга хэмжээ авахад нь туслах зорилгоор Гаалийн байгууллага удирдана.
- Итгэлцэл, харилцан хүндэтгэлд суурилсан худалдааны аюулгүй байдал, худалдааг хөнгөвчлөх чиглэлээр гааль-бизнес, гааль-гааль, гааль-ТТА-ийн түншлэлийг сайжруулах.
- Итгэлт байгууллагууд гэж тооцогддог тодорхой ААН-үүдэд тодорхой хөнгөлөлт, урамшуулал олгодог итгэмжлэлийн журмыг бий болгох

Багана 1: гааль-гаалийн түншлэл

АЮУЛГҮЙ стандартын хүрээ	ИААН хөтөлбөрийг баталгаажуулах	Нийцсэн
Стандарт 1 - Нийлүүлэлтийн нэгдсэн сүлжээний менежмент	Гаалийн тухай хуулийн 33 дугаар зүйл; 2022 оны 342 тоот тушаал; 2019 оны 287 тоот тушаал	Тийм
Стандарт 2 – Ачааны хяналтын газар	Гаалийн тухай хуулийн 35 дугаар зүйл	Тийм
Стандарт 3 – Хяналтын тоног төхөөрөмжийн орчин үеийн технологи	Гаалийн тухай хуулийн 232 дугаар зүйл	Тийм
Стандарт 4 – Эрсдэлийн удирдлагын систем	ГЕГ-ын даргын 2019 оны 287 тоот тушаал; ГЕГ-ын даргын 2022 оны 342 тоот тушаал	Тийм
Стандарт 5 - Сонголт, профайл, зорилтот байдал	2019 оны 287 дугаар тушаалаар батлагдсан Гаалийн хяналт дахь эрсдэлийн удирдлагын хүрээнд сонгон шалгаруулах, профайл, зорилтот бүлэг тогтоох журмыг тусгасан болно.	Тийм
Стандарт 6 – Урьдчилсан цахим мэдээлэл	“Урьдчилсан цахим мэдээлэл”-д хэрэглэх үндсэн заалтууд нь Гаалийн тухай хуулийн 38.2.7 дахь заалт юм.	Тийм

Багана 1: гааль-гаалийн түншлэл

АЮУЛГҮЙ стандартын хүрээ	ИААН хөтөлбөрийг баталгаажуулах	Нийцсэн
Стандарт 7 – Зорилтот бүлэг ба харилцаа холбоо	ГЕГ-ын даргын 2019 оны 287 тоот тушаалаар Гаалийн хяналт дахь эрсдэлийн удирдлагын хүрээнд зорилтот бүлэг болон харилцаа холбооны тухай зохицуулалтыг тусгасан болно.	Тийм
Стандарт 8 – Гүйцэтгэлийн хэмжүүр	ГЕГ-ын даргын 2019 оны 287 дугаар тушаалаар Гаалийн хяналт дахь эрсдэлийн удирдлагын хүрээнд гүйцэтгэлийн хэмжилтийн тухай зохицуулалт тусгаж өгсөн болно.	Тийм
Стандарт 9 – Аюулгүй байдлын үнэлгээ	“Аюулгүй байдлын үнэлгээ”-нд хэрэглэх үндсэн заалтууд нь Гаалийн тухай хуулийн 233.5 дахь заалт юм.	Тийм
Стандарт 10 – Ажилтны шударга байдал	Төрийн албаны тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.1.7.төрийн албан хаагчийн ёс зүйн хэм хэмжээ, байгууллагын соёл, дэг журмыг сахиж, төрийн албаны нэр хүндийг эрхэмлэн дээдлэх; 40 дүгээр зүйл.10.1.1, 10.1.3-т заасан албан тушаал эрхлэх төрийн албан хаагчийн ёс зүйн дүрмийг хууль тогтоомжоор тогтооно.	Тийм
Стандарт 11 – Гадагш чиглэсэн аюулгүй байдлын шалгалт	ГЕГ-ын даргын 2019 оны 287 дугаар тушаалаар Гаалийн хяналт дахь эрсдэлийн удирдлагын хүрээнд гадагш чиглэсэн аюулгүй байдлын хяналт шалгалтын журмыг тусгасан болно.	Тийм

Багана 2: гааль-бизнесийн түншлэл

АЮУЛГҮЙ стандартын хүрээ	ИААН хөтөлбөрийг баталгаажуулах	Нийцсэн
Стандарт 1 - Түншлэл	2021 ИААН-ийн журам (2021 оны 3-р сарын 17-ны өдрийн А118 дугаар ГЕГ-ын даргын тушаал)	Тийм
Стандарт 2 - Аюулгүй байдал	2021 ИААН-ийн журам (2021 оны 3-р сарын 17-ны өдрийн А118 дугаар ГЕГ-ын даргын тушаал)	Тийм
Стандарт 3 – Зөвшөөрөл	2021 ИААН-ийн журам (2021 оны 3-р сарын 17-ны өдрийн А118 дугаар ГЕГ-ын даргын тушаал)	Тийм
Стандарт 4 – Технологи	2021 ИААН-ийн журам (2021 оны 3-р сарын 17-ны өдрийн А118 дугаар ГЕГ-ын даргын тушаал); 232.7. Гаалийн байгууллага гаалийн хяналтад мэдээллийн технологийг ашиглаж болно.	Тийм
Стандарт 5 – Харилцаа холбоо	2021 ИААН-ийн журам (2021 оны 3-р сарын 17-ны өдрийн А118 тоот ГЕГ-ын даргын тушаал); Гаалийн хяналт, гаалийн байгууллага үйлчлүүлэгч, сонирхогч талуудтай хамтын ажиллагааг дэмжинэ.	Тийм
Стандарт 6 – Хөнгөвчлөх	2021 ИААН-ийн журам (2021 оны 3-р сарын 17-ны өдрийн А118 тоот ГЕГ-ын даргын тушаал); 233.4.Гаалийн байгууллага нь гаалийн хяналтыг үр дүнтэй явуулахын тулд үйлчлүүлэгч, сонирхогч талуудтай хамтын ажиллагааг дэмжинэ.	Тийм

3-р багана Гаалийн байгууллага-ТТА түншлэл

АЮУЛГҮЙ стандартын хүрээ	ИААН хөтөлбөрийг баталгаажуулах	Нийцсэн
Стандарт 1 - Гааль болон ТТА-ын харилцан хамтын ажиллагаа	Монгол Улсын Гаалийн тухай хууль: 272 дугаар зүйл.Гаалийн байгууллага бусад яам, агентлагтай хамтран ажиллах 257 дугаар зүйл.Гаалийн хяналтад мэргэжилтний оролцоо 258 дугаар зүйл. Гаалийн хяналтад төрийн бусад байгууллага, албан тушаалтныг татан оролцуулах	Тийм
Стандарт 2 – Хамтын ажиллагааны зохицуулалт/журам	Монгол Улсын Гаалийн тухай хууль: 272 дугаар зүйл.Гаалийн байгууллага бусад яам, агентлагтай хамтран ажиллах 257 дугаар зүйл. Гаалийн хяналтад мэргэжилтний оролцоо 258 дугаар зүйл. Гаалийн хяналтад төрийн бусад байгууллага, албан тушаалтныг татан оролцуулах	Тийм
Стандарт 3 – Аюулгүй байдлын хөтөлбөрүүдийн уялдаа		Үгүй
Стандарт 4 - Үндэсний хяналтын арга хэмжээг уялдуулах		Үгүй

3-р багана Гаалийн байгууллага-ТТА түншлэл

АЮУЛГҮЙ стандартын хүрээ	ИААН хөтөлбөрийг баталгаажуулж байна	Дагасан
Стандарт 5 – Тасралтгүй байдал, дахин эхлүүлэх арга хэмжээг боловсруулах		Үгүй
Стандарт 6 – Мэдээлэл бүрдүүлэх шаардлагыг уялдуулах		Үгүй
Стандарт 7 – Харилцан хамтын ажиллагаа	Монгол Улсын Гаалийн тухай хууль : 272 дугаар зүйл.Гаалийн байгууллага бусад яам, агентлагтай хамтран ажиллах	Тийм
Стандарт 8 – Хамтын ажиллагааны гэрээ, протокол боловсруулах	Монгол Улсын Гаалийн тухай хууль : 272 дугаар зүйл.Гаалийн байгууллага бусад яам, агентлагтай хамтран ажиллах	Тийм
Стандарт 9 – Аюулгүй байдлын хөтөлбөрүүдийг уялдуулах		Үгүй

ЗӨВЛӨМЖ

- ИААН хөтөлбөрийн хэрэглээг оновчтой болгох
- Аюулгүй байдлын арга хэмжээг уялдуулж нийцүүлэх, үндэсний хяналтын арга хэмжээг уялдуулах, бизнесийн тасралтгүй байдлыг хангах, мэдээллийн бүрдүүлэлтийн шаардлагыг уялдуулах, ИААН-ийн хөтөлбөрт оролцох төрийн байгууллагууд болон тэдгээрийн хоорондын хамтын ажиллагаа зэрэг Аюулгүй байдлын тогтолцооны багана 3 стандартыг дагаж мөрдөх чадавхийг бэхжүүлэх үйл ажиллагаа.
- ИААН баталгаажуулалт, аюулгүй байдлын модулиудын уялдаа холбоо, бизнесийн тасралтгүй байдлын сургалтын модулиудыг үргэлжлүүлэн хөгжүүлэх
- ИААН Үйл ажиллагааны гарын авлагыг бэлтгэхэд техникийн дэмжлэг

Баярлалаа

